
Een blik in de tuin in de winter en een paar opmerkelijke waarnemingen zetten de schrijver aan het denken, een bezigheid waar hij voorlopig nog niet mee klaar is.

Tim Timmerman

Onthutsende ontmoetingen

Naar buiten kijkend zie ik tientallen mussen op het terras af en aan vliegen, zoekend naar restjes strooivoer. Enkele Turkse tortels en houtduiven komen af en toe langs om te kijken of er wat van hun gading bij is en een veel te groot aantal merels is drukker met elkaar te verjagen dan met foerageren. In de bomen zijn koolmeesjes en pimpelmeesjes druk doende de opgehangen vogelhuisjes te inspecteren. Het is een leuk gezicht, maar ergens prikt het me toch dat deze vogels een bestaan zijn gaan leiden dat zo van mensen afhankelijk is. Zo nu en dan staat er een reiger in mijn tuin, komen eenden en waterhoentjes vlak bij ons huis naar een makkelijke hap zoeken en hangt er een bonte specht aan een mezenbal te hakken. Dit voorjaar vond ik het eerst prachtig dat twee ouderparen grauwe ganzen hun kroost in ons gras lieten grazen, maar daarna kreeg ik meer en meer het gevoel dat er hiermee iets mis was.

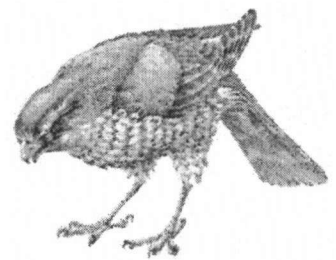
Hetzelfde gevoel dat ik had toen ik een paar jaar geleden op een vuilstort in Portugal honderden ooievaars en grote zilverreigers rond zag scharrelen. We willen allemaal dicht bij de natuur zijn, maar als die natuur te dicht bij ons komt, wordt het minder natuur en gaat er iets van de geheimzinnige en bijzondere charme verloren. Een bijzonder goed voorbeeld zijn de zogenaamd wilde dieren die in som-

mige safariparken op de toeristen in hun landrovers afkomen. Ontmoetingen met roofvogels daarentegen, geven me altijd het gevoel dat ik oog in oog sta met een stukje oernatuur, want roofvogels zijn bijna altijd schuw en jagen zelf hun kostje bij elkaar, zonder afhankelijk te worden van de mens. Ik weet natuurlijk dat er buizerds zijn - en niet alleen buizerds - die leven van verkeersslachtoffers en hoogspanningslijken, maar dat zijn gelukkig nog uitzonderingen. In dit verband wil ik terloops een vraagteken zetten bij de nieuwe trend om op niet natuurlijke wijze omgekomen zwijnen en roodwild (afgeschoten) te laten liggen om op deze wijze de soortenrijkdom te bevorderen. Lijkt dat niet een beetje op de soortenrijkdom die we bijvoorbeeld aantreffen in een die-rentuin? In gedachte zie ik visioenen van talloze buizerds, maar ook zeearenden en gieren die in de bomen rond de hoogzit zitten te wachten tot de afschotbeambte van Natuurmonumenten of Staatsbosbeheer weer een lekker en vooral makkelijk hapje voor ze omlegt.

Maar terug naar de roofvogels in ons land. De afgelopen twaalf maanden heb ik driemaal het geluk gehad roofvogels in actie te zien zo dicht bij mij, dat ik, en niet de vogel, het hardst schrok. De eerste keer was op de Hoorneboegse heide, waar ik liep te wandelen zonder erg goed op te letten. Plotseling werd ik opge-

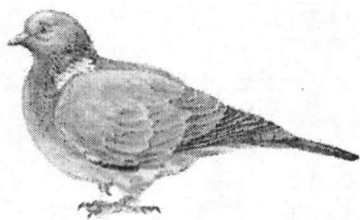
schrikt door een soort suizend geluid, en toen ik opkeek zag ik een duif zich bijna loodrecht naar beneden storten tot letterlijk enige decimeters van de grond en slechts een meter of twee bij mij vandaan. Daar kwam hij weer horizontaal met behoud van de gekregen snelheid en ging verder in een licht stijgende lijn, al de tijd op zeer korte afstand gevolgd door een havik die zo dicht langs me heen scheerde dat ik de luchtverplaatsing kon voelen. Toe ik ze over de boomtoppen zag verdwijnen vloog de havik nog steeds een meter of drie achter de duif, die het waarschijnlijk op uithoudingsvermogen gered heeft.

De aanval van de havik was waarschijnlijk, zoals gewoonlijk, van ruim boven de duif ingezet, die zijn belager te vroeg moet hebben gezien en instinctief in een extreem steile duikvlucht is gegaan om snelheid te maken. Ik vraag me af of hij daarbij opzettelijk zo dicht langs een mens

Sperwer

Tekening: Martin Hogeweg

Houtduif Tekening: Martin Hogeweg

gevlogen is in de hoop dat de havik hiervoor zou terugschrikken. Niet dus, maar ik was wel geschrokken, en behoorlijk ook.

De tweede keer dat me iets soortgelijks overkwam was in december vorig jaar op een donkere avond op de Oud-Loosdrechtsedijk. Terwijl ik rustig wandelde dook met enig geruis en geklapper van vleugels een vage vorm vlak voor mijn voeten naar de grond en maakte een doorstart, vloog schommelend een paar rondjes en ging toen, nota bene in mijn eigen tuin, in een boom zitten, vanwaar hij mij vorsend aan leek te kijken. Dat was een heel bijzondere gewaarwording, want in het donker was het lichaam onzichtbaar en was alleen het hartvormige gezicht te ontwaren. Ook vanwege het kleine formaat concludeerde ik dat het hier om een kerkuil ging die een voor mijn voeten wegvlochtende prooi, waarschijnlijk een muis, probeerde te grijpen. Was het toeval dat dit zo gebeurde of hield deze uil de straat voor mijn voeten in de gaten, rekening houdend met de mogelijkheid dat ik een prooi voor hem zou opjagen?

De derde confrontatie vond plaats begin januari. Hoewel het nog niet echt nodig was, besloot ik wat voer te strooien om te kijken wat er op af zou komen. Bij mij en mijn burens wonen een stuk of dertig huismussen, en die verspilden geen tijd en kwamen luid kwetterend uit de om-

ringende struiken aanvliegen. Terwijl ik nog voer stond te strooien pakte een sperwer in een wolk van veertjes een vogeltje uit de lucht en landde er mee ca vier meter bij mij vandaan. Ik had verwacht dat hij zich meteen met zijn prooi uit de voeten zou maken, maar dat bleek niet het geval. Mij met één oog priemend aankijkend kneedde hij z'n prooi. Ik stond doodstil en nam hem op: het was een mannelijk exemplaar, en ik kon zijn tekening bekijken zoals dat nog nooit bij een levend exemplaar gekund had; zelfs de witte nek-vlek die ik alleen uit boekjes kende was overduidelijk zichtbaar.

Ondertussen was mijn vrouw, die zich afvroeg waarom ik daar zo bewegingloos stond, ook naar buiten gekomen en had zich bij mij gevoegd. Ook toen er twee mensen naar hem stonden te kijken ging het sperwer-mannetje door met kneden, maar zijn maaltijd nuttigen waar wij bij waren ging hem blijkbaar toch te ver, want ongeveer een minuut nadat hij het vogeltje had geslagen vloog hij met zijn prooi in zijn klauwen weg.

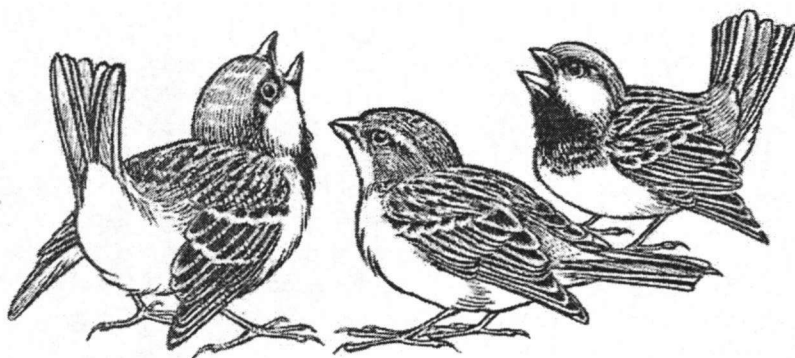
Ik was onder de indruk van het gebeurde. Een sperwer van zo dichtbij in het wild oogt groter

en vervaarlijker dan verwacht. De verentooi is mooier dan op een plaatje, en zijn meedogenloze blik is indrukwekkend.

Weer de vraag of de sperwer toevallig langskwam of op de loer had gelegen, wachtend op precies zo'n gelegenheid.

Het gedrag van mussen tijdens het eten is ook veelzeggend; het zenuwachtige heen en weer vliegen tussen de dekking en de plaats waar het voedsel zich bevindt is algemeen bekend. Maar wat me opvalt is dat ze, wanneer er iemand in de tuin is, veel rustiger zijn en niet groepsgewijs vluchten bij het minste of geringste. Zelfs als alleen mijn hond in de tuin is gedragen ze zich veel brutaler. Zouden ze er van uitgaan dat hun voornaamste vijanden, sperwers en katten, zich dan niet durven te vertonen? Dat zou wel eens een gevaarlijke veronderstelling kunnen blijken.

De drie ontmoetingen met normaal schuwe vogels deden me schrikken, hebben me vervolgens gefascineerd en me tenslotte aan het denken gezet. Wat een prachtige hobby hebben we toch.

Huismussen

Tekening: Ari Stolk